

9. marts 2023

UPA2023/imm. 117

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Soraarnerussutisiaqarnissamut aaqqissuussinermut pinngitsoorani ilaanissap sunniutaasa aaqqissuussinerullu naapertuunnerata nalilersuiffiqeqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nalilersuineq UKA2023 nallertinnagu tamanut saqqummiunneqarlunilu Inatsisartunut agguanneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Doris Jakobsen Jensen, Siumut)

Tunngavilersuut:

Inuiaqatitsinnut, innuttaasutsinnullu piumasaqaatigut nalilersoqqittariaqalerpagut, pinngitsaalisamimmi soraarnerussutisiaqartitsinerput nalilersoqqittariaqalerparput. Nalimmatinngitsumik pinngitsaaliissuteqartussaannngilaq.

Pinngitsaaliillunilu soraarnerussutisiaqarnissamut katersaqartussaataanerup eqqutereernerani, pissutsit immikkut ittumik allanngornikooqaat, minnerunngitsumik Covid-19 Ukrainemilu sorsunnerup kingunerisaanik. Ullutsinni Kalaallit Nunaanni inuuniarneq imaannaannngilaq, ingammik maanna ullormiit ullormut siulittoruminaasseqqavoq. Uagut, inuiaqatigiit sinnerlugit inissisimasugut, inuiaqatitta maannarpiaq killiffiisa qiviarnissaannut pisussaaffeqarpugut.

Inuiaqatitsinnut nalimmatinngitsumik atugassaqartitsinerit ingerlatiinnartussaannngilagut. Pinngitsaalisamik ileqqaartussaataanerit nalilersoqqittariaqalerpagut. Taamaasissagaanni siullermik piviusut qiviaqqaartariaqarpagut. Maannakkummi nalimmatinngitsutut isikkoqarpoq, inuiaqatigiinnilu immikkortitererpasippugut.

Maanna Kalaallit Nunaanni innuttaasut agguaqatigiissillugu 71-inik ukioqarlutik toqusarput¹, ullutsinnilu nalinginnaasumik soraarninngorniaraanni 67-inik ukioqalersimasariaqarneq piumasaqaataavoq. Tassa imaappoq, agguaqatigiissillugit ukiut 4 missaani soraarninngorneq misigineqarsinnaavoq, agguaqatigiissillugu. Pinngitsaaliilluni soraarnerussutisiaqartussaataaneq inatsisitut eqqunneqarmat inuit 65-iniit ukioqartillutik soraarninngorsinnaanikuupput. Kingornali 67-inik ukioqalertussanngortillugit qaffatsinnikuuvoq. Tamanna eqqunneqarpoq pinngitsaalisamik katersaqartussaataanerup eqqutereernerata aatsaat kingorna. Nalilersueqqittariaqarpugut.

Maanna pissutsit piusut aallaavigalugit assersuusioraanni, assersuutigalugu oqarsinnaavugut inuk 18-iniilli ukioqarluni katersaqarsimasoq, 67-inik ukioqalerluni soraarninngornini misigisinnaatitaavaa. Tassa

---

1 Kalaallit Nunaata Naatsorsueqqissaartarfia, Kisitsisaataasivik: "Middellevetid efter køn, Dødelighedsmål og tid"

imaappoq inuk taanna ukiut 49 soraarnerussutisiassatut katersisimanini agguaqatigiissillugu ukiut 4 missaani atorsinnaassagai.

Pissutsit massakut taamatut isikkoqarput.

Angutilli taamaallaat qiviaraanni suli ajorneruvoq, taakkuami agguaqatigiissillugit 69-inik ukioqarlutik toqusarput². Tassa imaappoq soraarnerussutisiaminnut katersaqangaatsiarsimanertik agguaqatigiissillugit ukiut 2 missaanni atorsinnaassavaat. Pissutsinut nalilersueqqittariaqarpugut.

Ukioqqortusiartorneq nalinginnaasutut isigineqartarpoq, kisianni siulittuisinnaanngilagut qaqugulu naammagiligassatut taasinnaalissanerlugu naluarput. Inuuniarnerup nalunassuseqarnera naatsorsoruminaassusaalu ukiuni kingullerni takuarput. Covid-19 kingunerisaanik aningaasaqarnerit ajalusuungaatsiarneri, sorsunnerit aallartinneranniilli akit immikkuullarissumik qaffanneri, silaannaap allanngoriartorneri allarpassuillu pisut pillugit inuussutissarsiornerup nalunarsinera pillugu ullormiit ullormut inuuniarnerup nalunarseqqavoq

Sillimmaqassaagut, kisianni ulluinnarni inuuniarnermut nalimmatinngitsunik artukkiisussaannngilagut.

Taamaammat inuiaqatigit inuuneqarsinnaanissaat eqqarsaatigalugu nalilersueqqittariaqarnitsinni, aamma pinngitsaaliilluni soraarnerussutisiaqarnissamut katersisussaataitanermut piumasaqaatitta nalimmanneri nalilersoqqittariaqarparput. Pinngitsaalisamimmi katersueqqusinerput ilaatigut akileraarutit aqqutigalugit, akileraarutit procent-ia qaffassinnaallugu, akileraarutaanngitsumik inuiaqatigit aallerfigialugit katersitittarpagut.

Akileraarutimmi aqqutigalugit inuit pinngitsaalisamik katersitilersimaneri nalimmannersoq nalilersorneqartariaqarpoq. Taamatulli inuiaqatigit pivagut, Naalakkersuisummi oqarnerat aallaavigalugu inatsisit malillugit taamaallaanngooq taamatut pinngitsaaliillugit inuit imminnut atugassaminnik katersitissinnaasimagatsigit. Naalakkersuisut § 37 apeqquaqammi akissutaat issuarlugu ilaatigummi imatut allassimavoq, issuaavunga:

“Soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermit peqataasussaataaneq pillugu Inatsisartut inatsisaata akuersissutigineqarnerani pisariaqarsimavoq ileqqaarnissamut pisussaaffiit naammatsinneqanngitsut pillugit akiliisitsiniarnermut periutsumik nutaamik eqqussinissaq. Taamaattumik periuseqanngikkaanni inatsit sulinermi malinneqarsinnaanngilaq. Periutsumik siunertaavoq innuttaasup skattekortiani ilassuteqarluni procentip qaffannissaa, kingornalu ilassutit innuttaasup soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussaanut akilernissaa.”³ issuaaneq naavoq.

---

2 Kalaallit Nunaata Naatsorsueqqissaartarfia, Kisitsisaataasivik: ”Middelleveetid efter køn, Dødelighedsmål og tid”

3 § 37 apeqqummut akissut 39-2023

Taamak sakkortutigisumik ulluinnaanut allannguisaannarata, massa aamma inuiaqatigiit immikkoortiterlugit pivagut. Namminersortutummi taagukkagut annikinnerusumik piumasagaasersussavagut, atorfilittulli suliffeqaraanni annertunerungaatsiartumik piumasagataateqalissalluta. Pinngitsaalisamik katersaqartitsinermi immikkoortiterinerput nalilersoqqittariaqarparput.

§ 37 apeqqummut akissuteqaammeersumiit issuaavunga:

“Akiliutissanut piumasagaatit ileqqaarutit tunngaviini 2022-mi 6%-mit 2026-mi 10%-imut ingerlaavartumik qaffakkiartuaassapput. Namminersorlunili inuussutissarsiuteqarluni suliffeqarfinnut akileraarutitigut sinneqartoorutinut taamaallaat piumasagaataavoq 2023-mi 5%-iussasoq kingornalu 6%-iussasoq.”⁴ issuaaneq naavoq.

Katersaqartussaataitanermut taamatut immikkoortiterinissaq suli akuerisinnaanerlugu nalilersortariaqalerparput.

Taamaasillunga naliliisoqarnissaanik siunnersuuteqarpunga, taamatut pinngitsaalisamik soraarnerussutisiaqarnissamut katersaqartussaataitanerup atuutsinneqarnerata kingunerisassaattut naatsorsuutigineqarsimasut suusimanersut, suut piviusumik kingunerisimani, suullu naatsorsuutigisimasat piffissap ingerlanerani allanngorsimanersut qammarsaasoqassasoq naatsorsuutigaara.

Nalilersuinermi Naalakkersuisut pinngitsaalisamik soraarnerussutisiassamut katersaqartussaananermut piumasagaatit suli nalimmannersut nalilersuinerat ilanngunneqassaaq.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Sammissaq pillugu ilaatigut § 37 apeqquqaatit aqqutigalugit akissuteqarfigineqarsinnaareemat (36 -2023, og nr. 39-2023), taavalu misissuinerneq peqareerluni, nalilersuineq allaffissornikkut AC-fulmægtig-ip ukiup affaata suliaqarnerata sinnissannginneranik naatsorsuutigineqarpoq.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Siunnersuut nassiunneqarnermisut isikkoqarluni akuersissutigineqassappat namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassaqaqnginnera naatsorsuutigineqarpoq

Innuttaasunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Siunnersuut nassiunneqarnermisut isikkoqarluni akuersissutigineqassappat innuttaasunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassaqaqnginnera naatsorsuutigineqarpoq.